

Abstrakt

Práce je zaměřena na výzkum role symbolů a grafické symboliky v procesu formování regionu a územních identit v kontextu teorie institucionalizace regionů A. Paasiho. Cílem práce je přispět do diskuze k uvedenému tématu příkladem konkrétního regionu (Libereckého kraje). V teoretické části práce se diskutují obecná východiska studia územních identit se zřetelem k budování symbolického tvaru regionu. V obecném kontextu se zde posuzuje význam symboliky v procesu utváření regionu, územních identit a mocenských vztahů. To vše s cílem vymezit klíčové pojmy a typy symbolů. V hlavní části práce je nejprve zdůvodněn výběr zájmového území (region s intenzivně přeměněnou krajinou) a provedena jeho stručná situační analýza se zaměřením na společenské jevy, které mohou být regionálními symboly. Poté je zhodnocena symbolika kraje tak, jak je prezentována v sekundárních zdrojích. Ta je následně porovnána s grafickými symboly regionálních i místních institucí a organizací, utříděných a analyzovaných podle formy (znaky, loga), řádovostně-měřítkové úrovně (kraj, 19 mikroregionů, 25 regionálních institucí, 171 obcí) i z hlediska zastoupení prvků (přírodní, krajinné, historické, kulturní atp.). Míra využití grafické symboliky aktéry/subjekty v území, její význam pro formování regionů z pohledu aktérů místního rozvoje i názory na stupeň ztotožnění obyvatel s obecními znaky jsou zhodnoceny na základě výsledků korespondenční ankety zacílené na municipální reprezentaci v kraji. Zjištěné údaje jsou dále porovnány s percepcí symbolů Libereckého kraje jeho obyvateli i respondenty z jiných částí Česka (podle databáze výsledků reprezentativních výzkumů veřejného mínění z let 2012 a 2013). Závěr syntetizuje a diskutuje zjištěné poznatky v kontextu vytčených cílů a výzkumných otázek. Práce prokázala, že odborná literatura symbolům a symbolice (ve vztahu k formování regionu a územních identit) přisuzuje značný význam a že skutečně v těchto procesech hrají důležitou roli. Na příkladu Libereckého kraje se podařilo potvrdit předpoklad, že i v oblastech s intenzivně přeměněnou krajinou mohou být symboly značně heterogenní a že především krajinné a přírodní symboly mají stálý význam a ve vnímání obyvatel, bez ohledu na místo, odkud pocházejí, jsou primárními symbolickými reprezentanty území. Spolu s historickými prvky, jejichž význam se v dobovém kontextu mění, se nejčastěji odrážejí v grafické symbolice a na regionální úrovni plní úlohu spojovacího, zprostředkujícího a aktivizujícího činitele. Naproti tomu obecní symboly, složitější a s uzavřenější výpovědní hodnotou, mají spíše funkci reprezentativní, jen zřídka nabývají význam regionálního symbolu.

Klíčová slova: „nová“ regionální geografie – region – institucionalizace regionu – symbolický tvar regionu – územní identita – regionální rozvoj – symbol – regionální symbolika – grafické symboly – znaky, loga – Liberecký kraj – Česko